

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicorvm, Et Aliorvm
Ecclesiasticorvm Specvlvm**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De clericorum seminario. cap.vi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](#)

tentos esse debere, cum viderint ethnicos, & idolorum cultores tantam doctrinæ, & eruditio[n]is curam simul & excellentiam habuisse; erubescatque ab illis superari diligentia percipienda doctrinæ, quos longè antecedunt pia religionis sinceritate, & veritatis agnitione, habentes sanctum Dei veri cultum, cuius illi erant prorsus expertes, & ignari. Elaborandum itaque est omnibus clericis, & praesertim Canonicis, atque sacerdotibus, vt ignorantes à se quasi quandam pestem abijant. Licit enim ^a 1. Corint. 14.

^b c. ideo. §. fin. diff. 37.

^c e. fin. d. dis. finit. 37.

ignorantia de-
rives quasi pe-
tiam à se quasi quandam pestem abijant. Licit enim ^a 1. Corint. 14.

seruus nesciens voluntatem Domini sui, & non faciens, dicatur vapulare paucis: non tamen hoc de omnibus generaliter intelligitur. Ait enim Apostolus ^a. Qui ignorat, ignorabitur. Quod de eo intelligendum est, qui noluit intelligere, vt bene ageret ^b, vnde D. Augustinus ^c: Non omnis, inquit, qui ignorat immunis est à poena. Ille enim ignorans potest excusari à poena, qui, quod disceret, non inuenit. Illis autem hoc ignosci non poterit, qui habentes à quo discerent, operam non dederunt.

De clericorum seminario. CAPUT VI.

CVM adolescentium zetas, nisi rectè instituatur, prona sit ad mundi voluptates sequendas ^d, & nisi a teneris annis ad pietatem, & religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, nunquam perfectè, ac sine maximo, & singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseueret, sancta Tridetina Synodus statuit ^e: ut singulæ cathedrales, Metropolitang, atque his maiores ecclesiæ, pro modo facultatum; & dieccesis amplitudine certum puerorum ipsius ciuitatis, & dieccesis, vel eius provinciæ, si ibi non reperiantur, numerum, in collegio ad hoc prope ipsas ecclesiæ, vel alio in loco conuenienti ab Episcopo eligendo, alere ac religiosè educare, & ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur. In hoc vero collegio recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati sunt, ac legere, & scribere competenter nouerint, & quorum indoles, & voluntas spem adferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros. Pauperum autem filios præcipue eligit nec tamen ditorum excludit, modò suo sumptu

^d c. omnis. 12.
g. 1. Gen. 6. Pra-
urb. 11. Concil.
Aquisgr. 1.
cap. 133. Toledo.
4. cap. 23. Late-
ranif. sub Leo-
ne 10. feb. 9.
^e Sess. 23. Acre-
forn. cap. 18. c.
1. & 2. c. quia
de magistris.

B V alantur,

alantur, & studium præ se ferant Deo, & Ecclesia inserviendi. Hos pueros Episcopus in tot classes, quot ei videbitur, diuisos, iuxta eorum numerum, ætatem, ac in disciplina ecclesiastica progressum, partim, cum ei opportunum videbitur, ecclesiarum ministerio adiicit: partum in collegio erudiendos retinebit, aliosque in locum eorum sufficiet: ita ut hoc collegium Dei ministrorum

Quonodo pueri in seminario instituti debent. Ad iniunctum hanc recte, p[ro]mptu[m] compit[us] ecclesiastici, aliarumque bonarum artium & Christiane erudiendam, plurimum profert libri institutionum scholasticarum, per Simonem Verripaem conscripti.

perpetuum seminarium sit. Ut vero in eadem disciplina ecclesiastica commodius instituantur, tonsura statim, atque habitu clericali semper videntur: Grammatices, causas, compit[us] ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam dissent: sacram scripturam, libros ecclesiasticos, Homiliae Sanctorum, atque sacramentorum traditorum, maximè quæ ad confessiones audiendas videbuntur opportuna, & rituum, ac ceremoniarum formas edificant. Curet Episcopus, ut singulis diebus missæ sacrificio inter sint, ac salte singulis mensibus confiteantur personata; & iuxta confessoris iudicium sumant corpus Domini nostri Iesu Christi: cathedrali, & aliis loci ecclesiis diebus festiuis inseruant. Quæ omnia, atque alia ad hanc rem opportuna, & necessaria Episcopi singuli cū consilio duorum Canonorum seniorum, & grauiorū, quos ipsi elegerint, prout Spiritus sanctus suggesterit, constituent eaque, ut semper obseruentur, sibi visitando operam dabunt. Discolors & incorrigibiles, ac malorum morum scindatores acriter punient, eos etiam, si opus fuerit, expellendo: omniaque impedimenta auferentes, que cumq[ue] ad conseruandum, & augendum tam pium, & sanctum institutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt.

Et quia ad collegij fabricam instituendam, & ad mercedem praceptoribus, & ministris soluedam, & ad alienam iuuentutem, & ad alios sumpsus certi reditus erunt necessarij: ultra ea, quæ ad instituendos, vel alendos pueros sunt in aliquibus ecclesiis, & locis destinata, quæco ipso huic seminario sub eadem Episcopi cura applicata censeantur, iidem Episcopi cum consilio duorum Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso Capitulo eligatur, itemq[ue] duorum de clero ciuitatis, quorum quem alterius electio similiter ad Episcopum, alterius vero ad clerum pertineat: & ex fructibus integris mensa Episco-

*Vnde sumpsus
seminarii in-
stituendi &
conseruandi pa-
rati & desu-
ni debent.*

Episcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, præbendarum, portionum, abbatiarum, & prioratum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis vel conditionis fuerint, & hospitalium, quæ dantur in titulum, vel administrationem, iuxta constitutionem concilij Viennensis, quæ incipit: *Quia contingit:*^a & beneficiorum quorumcumque, etiā regularium, etiam si juris patronatus cuiuscumque fuit, etiam si exempta, etiam si nullius dioecesis, vel aliis gios. dñmib. ecclesiis, monasteriis, & hospitalibus, & aliis quibusuis locis piis etiam exemptis, annexa, & ex fabricis ecclesiasticis, & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque aliis ecclesiasticis redditibus seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discentium, vel docentium ad commune Ecclesie bonum promouēdum actu non habentur (hæc enim exempta esse voluit) præterquam ratione redditū, qui superflui essent ultra convenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, seu confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solvi solent, & milites cuiuscumque militiae, aut ordinis pertinentibus, fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani duntaxat exceptis, partem aliquam, vel portionem detrahent: & eam portionem sic detraham; necnon beneficia aliquot simplicia, cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam præstimonia, vel præstimoniales portiones nuncupatas, etiam ante vacationem, sine cultus diuini, & illa obtinentium præjudicio, huic collegio applicabūt, & incorporabunt. Quod locum habeat etiam si beneficia sint reseruata, vel affecta: nec per resignationem ipsorum beneficiorū, vñiones, & applicationes suspēdi, vel ullo modo impediri possint, sed omnino quacumq; vacacione, etiā si in curia effectum suum sortiātur, & quacumq; constitutione non obstante. Ad hanc autem portionem solvendā beneficiorū, dignitatum, personatum, & omniū, & singulorum supra cōmemoratorum possessores, nō modo pro se, sed pro pēsonibus, quas alii forsitan ex dictis fructibus soluerent, retinendo tamen pro rata, quicquid pro dictis pensio-

pensionibus illis erit soluendum, ab Episcopo loci, censuras ecclesiasticas, ac alia iuris remedia cōpellane etiam vocato ad hoc, si videbitur, auxilio brachialis, quibusquis quod ad omnia & singula supradicta priuilegiis, exemptionibus, etiam si specialem derogan requireret, consuetudine etiam immemorabili, quausque pellatione, & allegatione, que executionē impedit, obstantibus. Succedente verò casu, quo per vniōnes effectum suum sortientes, vel aliter, seminarium ipsum totum, vel pro parte remittatur: quod si cathedralium & aliarum maiorum ecclesiarum Prælati in hac seminarij erectione, eiusq; conseruatione negligentes fuerint ac suam portionem soluere detrectauerint: *Episcopus Archiepiscopus, Archiepiscopum & Superiores Synodi provincialis acriter corripere, eosque ad omnia superdicta cogere debeat: & ut quamprimum hoc sanctum & pium opus, ubicumque fieri poterit, promoueat studiosè curabit. Rationes autem reddituum huius seminarij Episcopus annis singulis accipiat, præsentibus duobus à Capitulo, & totidem à clero ciuitatis deputatis.

Deinde, ut cum minori impensa huiusmodi scholasticis prouideatur, statuit sancta Synodus, ut Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alijs locoū Ordinarii officium in vsum, & observationem recessitudum.

Que decrī et prælogi à scholasticis debeant, sed litteraria, quibus conservanda sint.

doctrinę munus annexum, ad docendum in ipsis scholi instituendos, per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos, ab eisdem scholasticis eligendos, & ab Ordinariis approbandos, etiam per subtractionem fructuum, cogant, & compellant. Quod si iudicio Episcopi digni non fuerint, alium, qui dignus sit, nominent, omni appellatione remota. Quod si neglexerint, Episcopus ipse deputet. Docebūt autem prædicti, quæ videbuntur Episcopo expedire. De cetero verò officia, vel dignitates illæ, quæ scholasteriæ dicuntur, non nisi Doctoribus, vel magistris aut Licentiatis in sacra pagina, aut in iure Canonico, & alijs personis idoneis, & qui per se ipsos id munus explere possint, conservatur: & aliter facta prouiso nulla sit, & inutilida: non obstantibus quibusquis priuilegiis, & cōsuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Si verò in aliqua prouincia ecclesiæ tanta paupertate laborent,

laborent, ut collegium in aliquibus erigi non possit: Synodus prouincialis, vel Metropolitanus cum duobus antiquioribus suffraganeis in ecclesia Metropolitanana, vel alia prouincia et ecclesia comodiori unum, aut plura collegia, gendum semiprout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum, aut plurium ecclesiastarum, in quibus singulis collegium commode institui non potest, erigenda curabit, vbi pueri illarum ecclesiastarum educentur.

In ecclesiis autem amplas dioeceses habentibus, possit Episcopus unum, vel plura in dioecesi, prout sibi opportunitum videbitur, habere seminaria: que tamen ab illo uno, quod in ciuitate erectum, & constitutum fuerit, in omnibus dependeant.

Postremo, si vel pro unionibus, seu pro portionu taxatione, vel assignatione, & incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam orihi contigerit, ob quam huius seminarij institutio, vel conseruatio impediretur, aut perturbaretur: Episcopus cum supra deputatis, vel Synodus prouincialis pro regionis more, pro ecclesiastarum, & beneficiorum qualitate, etiam supracipta, si opus fuerit, moderando, aut augendo, omnia, & singula, quae ad felicem huius seminarij profectum necessaria, & opportuna videbuntur, decernere, ac prouidere valeat.

Hanc autem seminarij institutionem cum Archiepiscopi, & Episcopi harum prouinciarum animaduerte te non modo perutilem fore iuis ecclesiis, verum etiam eisdem esse necessariam, hæc de illa in prouinciali Synodo Cameracensi statuta leguntur: Cum ad hereses extirendas, & reddendum Ecclesie Dei pristinum suum nitor, & clero, sacerdotioque pristinum suum decus, ac consequenter, ut intra non multos annos Ecclesia mirè floreat, eruditio sacra, pietate, vitaq; puritate, habentq; singulariæ dioeceses plerosque omnes ministros bene idoneos ad laudabiliter obeundum munus suum, & non paucos excellentes eruditio, & pietate, nihil dici, aut cogitari possit exquisitus illo decreto SS. Tridentinæ Synodi, quo iubetur, ut in singulis dioecesis instituantur seminaria ministrorum: Atque adeo iam inde ab initio Ecclesia vix quicquam præclarius, aut efficacius instituendum esse videatur, ad reddendum Ecclesie Dei florissimum statum

*In prouincia
vbi Ecclesiæ
pauperes sunt
quomodo cri-
tarium.
In quibus dio-
cesibus plura
sunt erigenda
seminaria.*

*Difficultates
supererrectione,
aut conserua-
tione seminario-
rum oritur à quæ-
bus sopiri &
decidi debant.*

*Censura conci-
pii Cameracen-
sis de seminarij
institutione.*

statum literarum sacrarum, cognitione, pietate, religione, vitaque puritate; sanctissimum, & utilissimum decretum complectens sancta Synodus vehementer tatur, & obsecrat, omnes ordinis ecclesiastici viros, & ximeque eos, qui bonis ecclesiasticis virtutibus, in hac & utilissimam, & singularis apud Deum, & homines ritu, omnes conatus intendant, quo breui perfici possit vberem segetem reipublicae Christianae haec literata seminaria proferant. Quæ vbi per ætatem maturuerint Ecclesiæ, & expletat horrea Domini: Neque enim melius opes ecclesiastice, neque sanctius collocari possunt. Nam cum sint varia officiorum genera, quibus dilectitas erga proximos exercetur: tamen hoc genus officiorum est maximè laudabile: In quo genere, cum ecclesiastici prælucere debeant cæteris; debent & ipsi in tantis calamitatibus, ac necessitate promptum, hilare, ac liberalem animum præbere. Quare præcipit sancta Synodus ut quam primum fieri possit, modus constituantur, factum omnium beneficiorum, atque eorum omnium, quorum decretum concilij Tridætoni mentionem facit^a, æstimatione, quod ad haec seminaria ponenda, & constituenda sufficiens contributio fiat.

Synodus vero prouincialis Mechliniensis celebrata anno 1570: Ne diutius, ut pia, ita prorsus necessaria seminariorum institutio à concilio Tridætono decreta differretur, ordinavit, & mandauit, ut vbi tunc illorū instituti facta non erat, in proxima tum Synodo dicecesana, aut aliâs commodiori tempore, ita tamen ut ultra sex meses non differretur, Episcopi dicecesani omnia & singula ad hanc rem opportuna, & necessaria constituerent, secundum eiusdem concilij Tridentini ordinationem: & prima futura Synodus dicecesana non solueretur, donec certa erigendi seminarij ratio in singulis dicecesibus foret constituta.

De sermone, & quomodo dividatur. C A P . VII.

D. Ambrosius auspicans secundum suum librum de officiis, quæ clericis, quos in ministerio Domini elegerat, inculcare gestiebat, atque infundere, (ut ea, quæ mentibus, atque moribus ipsorum vnu-

& fusti: